
Odnos države do religije in Hlapca Jerneja

Srečo Dragoš

Fakulteta za socialno delo, UL

Ivan Cankar = prvi slovenski socialni modernist

“Hlapec Jernej in njegova pravica” (1907)

- Na kaj nas Cankar opozarja s to povestjo?
  - Kaj je krivica, kaj pravica in zakaj?
    - Kje je rešitev?

Literatura, vsa umetnost in znanost pred Cankarjem:

MI (=Slovenci)	ONI (=tujci, Nemci)
varnost	negotovost
tradicija	novost
notranje	zunanje
domače	tuje
stabilnost	spremembe
vas	mesto
zemlja, obrt	tovarna, trg
kmetstvo	meščanstvo
klenost	izumetničenost
vera	nevera
katolicizem	liberalizem
slovenstvo	nemštvo

Itd.

Interpretacije *Hlapca Jerneja*, ki so še danes neuskklajene:

- ❑ - glede vprašanja, kaj je Cankar sploh hotel povedati?
  - ❑ - glede vprašanja, kaj je krivica in kaj pravica?
  - ❑ - glede vprašanja, kje je rešitev?
-

Interpretacije Hlapca Jerneja, ki so še danes neuskklajene:

---

1. Legalistična (pravniška) interpretacija:

Cankar ni razrešil problema lastninske pravice, čeprav si ga je zastavil (Evgen Lampe).

Interpretacije Hlapca Jerneja, ki so še danes neusklajene:

---

1. Legalistična (pravniška) interpretacija:

Cankar ni razrešil problema lastninske pravice, čeprav si ga je zastavil (Evgen Lampe).

2. Marksistična interpretacija:

Hlapec Jernej je prepesnitev Marxovega *Komunističnega manifesta* (Ivan Prijatelj).

Interpretacije Hlapca Jerneja, ki so še danes neuskklajene:

---

1. Legalistična (pravniška) interpretacija:

Cankar ni razrešil problema lastninske pravice, čeprav si ga je zastavil (Evgen Lampe).

2. Marksistična interpretacija:

Hlapec Jernej je prepesnitev Marxovega *Komunističnega manifesta* (Ivan Prijatelj).

3. Tradicionalno-klerikalna interpretacija RKC:

gre za prepesnitev *biblije*; hlapec Jernej je kot Kristus, ki se bori s krivicami in oblastjo, na koncu telesno omaga, duhovno pa zmaga (duhovnik V. Bole)

Interpretacije Hlapca Jerneja, ki so še danes neusklajene:

---

1. Legalistična (pravniška) interpretacija:

Cankar ni razrešil problema lastninske pravice, čeprav si ga je zastavil (Evgen Lampe).

2. Marksistična interpretacija:

Hlapec Jernej je prepesnitev Marxovega Komunističnega manifesta (Ivan Prijatelj).

3. Tradicionalno-klerikalna interpretacija RKC:

gre za prepesnitev biblije, hlapec Jernej je kot Kristus, ki se bori s krivicami in oblastjo, na koncu telesno omaga, duhovno pa zmaga (duhovnik V. Bole)

4. Krščansko-socialna interpretacija:

hlapec Jernej se v imenu krščanskih vrednot upre izkoriščevalcem, medtem ko ga Cerkev pusti na cedilu (teolog R. Koncilija).

Ključno mesto v povesti se glasi takole:

- ❑ Jernej se utrujen ustavi v gostilni in naroči krčmarju: *“Kruha mi prinesite pa kozarec vina;”*
- ❑ nakar je Jernej hitro *“povečerjal in je legel in je takoj zaspal, kakor da bi telo omahnilo v smrt in ugasnile vse misli.*
- ❑ *Takrat so se začele hude sanje Jernejeve. Tako **je bilo:***
- ❑ *Ko se je zjutraj zbudil, je krčmar napregel in peljala sta se v neznano mesto...”*

(str. 80)

Bistvo Hlapca Jerneja:

- 1. Jernej ne predstavlja proletariata, ampak hlapca, je torej predstavnik stare, fevdalne ureditve.
  - 2. Nove - kapitalistične - ureditve ne razume in se ji zato ne more prilagoditi. Zato si krivice, ki se mu je zgodila, ne zna pojasniti. Izgubi stik z realnostjo (v prvi gostilni se naje, napije, zaspi in sanja...)
  - 3. Socialna država (še) ne obstaja. Zato se Jernej obrača na Boga in ker se ta ne odzove, zgubi vero vanj.
  - 4. *Kaj je naloga države in kaj je vloga religije, ni jasno, saj še ni ločitve med državo in religijo.*
-

J. Ev. Krek (1905): Jakobinska svoboda

Vir: Katoliški obzornik, let. IX: 122-140

Strategija	J. Ev. Krek	RKC na Slovenskem
Glavni razlog anticerkvenih razpoloženj	<ul style="list-style-type: none"> - revščina - demagogija (neuresničenih revolucijskih obljub) - neprilagojenost RKC na modernizacijo	<ul style="list-style-type: none"> - liberalizem - socializem - materializem - revolucija
Odnos do liberalnih in socialdemokr. načel	pozitiven	negativen (<i>Syllabus</i>)
Odnos do: ločitve RKC od države	pozitiven	negativen (<i>Syllabus</i>)
Kako naj ravna RKC?	Kdor ni proti nam, je z nami	Kdor ni z nami, je proti nam

Raz/ločitev med državo in religijo?

- Prvi problem:
  - Kaj je namen razločitve? Kaj želimo z njo doseči?**

  - Drugi problem:
  - Kaj je izhodišče oz. realnost, iz katere izhajamo?**
-

Prvi problem:

Kaj je namen razločitve?

SEPARACIJA

(ločevanje, izdvajanje)

ali

KOOPERACIJA

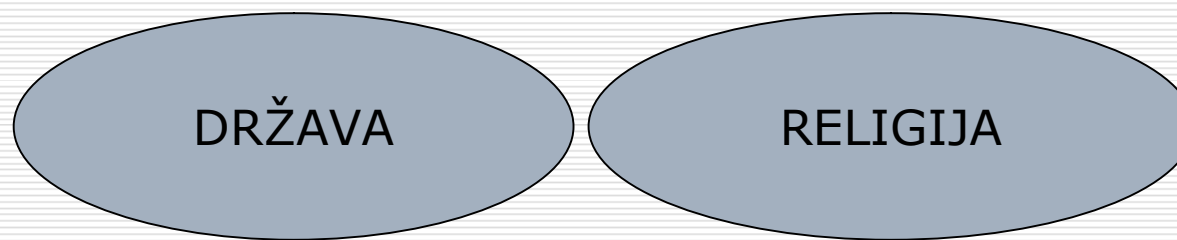
(sodelovanje)

Drugi problem:

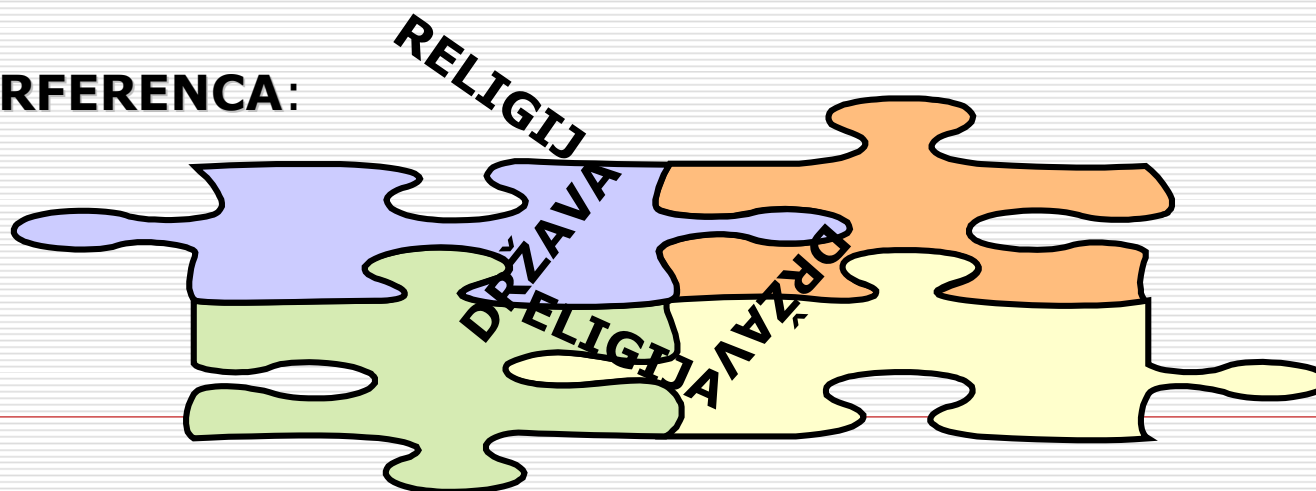
Kaj je realnost, iz katere izhajamo?

□ DIFERENCA:

ali

INTERFERENCA:

Tipologija raz/ločitve med državo in religijo
